No. [illegible] 1860.

MIDDELBURGSCHE COURANT.

Dingsdag 10 April.

Deze courant verschijnt des dingsdags, donderdags en zaturdags.
Binnen deze gemeente en Vlissingen geschiedt de uitgave den avond te voren ten 8 ure.
De abonnementsprijs per drie maanden is f 3, franco per post f 3,40.
De inzending van advertentiën kan geschieden tot tien ure des morgens.

UITGEVERS:
DE GEBROEDERS ABRAHAMS.

De prijs van gewone advertentiën is 22 cent per regel; van huwelijks, geboorte, doodbekendmakingen enz. van één tot zes regels f 1,50, voor elken regel daarboven 22 cent; met 35 cent zegelregt voor elke plaatsing. De betaling geschiedt kontant. Buitengewoon groote letters worden berekend naar de plaats die zij innemen.

Editie [illegible] ure.

Binnenlandsche tijdingen.

Middelburg 9 april.

De bijeenkomst der tweede kamer is thans 23 dezer bepaald. Men verwacht dat als dan de ontwerpen betrekkelijk den aanleg van spoorwegen en omtrent de regterlijke organisatie, die thans bij den raad van state aanhangig zijn, zullen ingediend worden.

Het ontwerp tot herziening van het strafwetboek van het vorig ministerie is ingetrokken.

De komeet, gewoonlijk de komeet van Karel V genaamd, en welke wijlen de heer Bomme alhier, heeft berekend, dat vermoedelijk tusschen 1858 en 1861 weder zou verschijnen, heeft zich vertoond. Zij bevindt zich thans in het sterrebeeld de Stier, nabij de plaats waar de sterrekundigen onlangs het centrale hemelligchaam meenen ondekt te hebben, om het welk alle sterrebeelden wentelen, en niet ver van de fraaije ster Aldebaran. Men kan de komeet gemakkelijk zien reeds te 8½ ure des avonds, wanneer men zich wendt naar het Zuid-oosten en het hoofd opheft om den hemel in eenen bijna loodregten stand aan te zien. Daar de komeet een groot gedeelte van den nacht zigtbaar blijft, kan men haar in verschillende rigtingen waarnemen. Hare vorige verschijningen waren in 1264 en 1556.

Men schrijft ons uit Goes, 7 dezer: Naar wij vernemen bestaat het voornemen om de vroegere alcoholfabriek Mercurius, aan de oostzijde der haven alhier, die in andere handen is overgegaan, tot garancinefabriek in te rigten.

Wie in de laatste jaren deze gemeente niet aan de havenzijde heeft bezocht, zou haar niet herkennen. Vier nieuwe fabrieken, zijnde drie voor meekrap en eene voor gas, zijn successivelijk verrezen, hoewel de laatste nog niet geheel voltooid is. Met genoegen bespeurt men overal de teekenen van werkzaamheid, die doen denken aan vroegere tijden toen niet minder dan 17 zoutfabrieken aan de haven in werking waren. Thans bestaat er van deze geen enkele meer.

Uit Sas van Gent wordt ons medegedeeld dat in den nacht tusschen zaturdag en zondag, aldaar een afschuwelijke misdaad is gepleegd. De zoon van R. Kruijenaar, een jongeling tusschen de twintig en dertig jaren, heeft zijne moeder met een broodmes verscheidene zoo zware verwondingen toegebragt dat zij onmiddelijk daaraan is bezweken. De moordenaar werd dadelijk gevat en geboeid naar het huis van arrest gebragt.

In strijd met het beweren dat het door vele dagbladen medegedeelde formulier van excommunicatie niets dan eene satire van den humorist Sterne zou zijn, wordt thans van onderscheidene zijden verzekert dat dit stuk, eene getrouwe vertaling is van de Formula excommunicationis, zoo als die is opgenomen in de Capitularia regum francorum, uitgegeven door den, ook in de roomsch-katholieke kerk hoog geschatten geleerde Baluzius, en wel in de beste uitgave daarvan, door Chiniac (folio Parijs 1780), bl. 679, Tom. II. L'ami de la religion en La patrie, die dit bevestigen beweren echter dat deze formule nooit door den paus is toegepast.

Wij geven onder de rubriek Frankrijk uitvoerige uittreksels van de nu uitgevaardigde bulle, vergezeld van eenige beschouwingen, en onder Mengelingen een kort overzigt van de geschiedenis des banbliksems.

De reis van HH. MM. de koning en de koningin naar Amsterdam blijft bepaald op dingsdag aanstaande.

Te Rotterdam worden middelen aangewend om een vast tooneel- en operagezelschap aan die gemeente te verbinden. Tot dat einde tracht men door het plaatsen van aandeelen van f 500, een toereikend kapitaal te bekomen, en reeds f 60,000 is op die wijze bijeen gebragt. Wanneer deze onderneming mogt slagen dan stelt men zich voor 1. een hollandsch tooneelgezelschap uit de beste acteurs van het land zamen te stellen. 2. een operagezelschap te vormen dat aan de billijke eisschen der kunst beantwoordt. 3. het tooneel van een behoorlijk koor personeel te voorzien en 4. eene kapel te vormen uit de aanwezige krachten versterkt met een aantal toonkunstenaars van elders.

Voor de verkiezing van een lid voor de tweede kamer, die den 24 dezer te Amersfoort moet plaats hebben worden reeds genoemd, de heeren: 1. baron van Golstein, gewezen minister van buitenlandsche zaken; 2. F. J. Stieltjes ingenieur bij den waterstaat; 3. mr. P. P. van Bosse oud minister van financien en 4. mr. Engelen kantonregter te Tiel. Daar de beide kiesvereenigingen echter eerst in den loop dezer week zullen vergaderen, kan er voor alsnog van eene bepaalde kandidatuur niets met grond worden gemeld.

Gedurende de drie eerste maanden dezes jaars heeft het nederlandsche zendeling-genootschap aan giften en legaten ontvangen f 6736,82½.

Door de nederlandsche handelmaatschappij is aan het bestuur der twentsche vereeniging tot bevordering van nijverheid en handel, ten behoeve der oprigting eener industrie- en handelschool in Twenthe, toegezegd de aanzienlijke som van f 5000, en zulks onverminderd de vroeger toegezegde jaarlijksche bijdrage van f 100.

Eerstdaags zal te Parijs een geschrift van den heer W. Burger het licht zien, getiteld: „Musée van der Hoop et Musée de Rotterdam," welk werkje het tweede deel uitmaakt van de verzameling der „Musées de la Hollande." Het eerste bevat de „Musées d'Amsterdam et de la Haye."

Sedert den vloed van 1855 heeft de waterstand in den Rijn bij Arnhem niet weder zulk eene hoogte bereikt als thans. Het water staat tot bijna aan de kruin der zomerdammen of kaden, en ofschoon de sluizen digt gehouden worden, staan de lage gedeelten van het weiland blank, door het zoogenaamde kwelwater. Met reden maakt men zich over dien toestand bezorgd, nu de maand mei aanstaande is en het vee weldra de stallen diende te verlaten.

Niet lang geleden zijn er in sommige plaatsen des rijks maatregelen ingevoerd, tot beperking en vermindering der aanzienlijke en steeds hooger stijgende som, die jaarlijks voor geregtskosten in strafzaken wordt uitgegeven, en waarvan de vervolgingskosten wegens politie-overtredingen een voornaam deel uitmaken. In die plaatsen is aan de betrokken regterlijke ambtenaren verzocht: 1. om voortaan slechts ééne dagvaard te doen exploiteren aan een getuige, die in dezelfde teregtzitting in meer dan ééne zaak getuigenis der waarheid moet afleggen; 2. om de dagvaardingen van 's rijks- of gemeente ambtenaren, als getuigen moetende worden gehoord, geheel achterwege te laten, indien zij wonen in dezelfde plaats waar de regter zitting houdt, zoodat de ambtenaar van het openbaar ministerie zich er enkel toe bepale, om hen door middel eener eenvoudige lastgeving, hetzij regtstreeks, hetzij door tusschenkomst van den commissaris of het hoofd der policie kennis te geven van den dag, waarop zij tot het afleggen van getuigenis der waarheid voor den regter moeten verschijnen, met aanmaning tevens om te zorgen op den bepaalden tijd en plaats tegenwoordig te zijn. Deze maatregelen zijn thans door den minister van justitie ter algemeene toepassing aanbevolen.

Benoemingen en besluiten.

PENSIOENEN. Pensioen verleend aan jhr. mr. J. G. H. van Tets van Goudriaan, afgetreden minister van binnenlandsche zaken ad f 4000; aan J. H. Docters van Leeuwen, gewezen hoofd-ingenieur titulair van den waterstaat, ad f 1333, en aan J. van Es, gewezen adjunct-commies bij de directie der marine te Willemsoord, ad f 773.

REGTERLIJKE MAGT. Benoemd tot president van het provinciaal geregtshof in Utrecht, jhr. mr. J. O. de Jong van Beek en Donk, thans president der arrondissements regtbank aldaar, en tot raadsheer bij gemeld geregtshof jhr. mr. L. van Styrum, thans president der arrondissements regtbank te Hoorn.

RIDDERORDEN. Vergund aan den heer jhr. mr. J. P. J. A. graaf van Zuylen van Nyevelt, minister van buitenlandsche zaken tot het aannemen en dragen der onderscheidingsteekenen van ridder-grootkruis der orde van den Verlosser, hem door Z. M. den koning van Griekenland geschonken.

Benoemd tot officier van de orde der Eikenkroon, de kapitein jhr. G. B. van Bronkhorst, van den staf van het wapen der infanterie, adjudant van den luitenant-generaal inspecteur der infanterie.

BELASTINGEN. Ontslag verleend aan den heer G. A. L. Geraerds Thesingh, als ontvanger te Zeist, en aan den heer J. C. F. de Vries, als ontvanger te Heusden.

Kerk- en schoolnieuws.

Heden avond hield de heer J. J. L. ten Kate, beroepen predikant bij de nederduitsche hervormde gemeente te Amsterdam, in de Nieuwe kerk alhier, voor een zeer talrijk gehoor eene afscheidrede. Hij sprak naar aanleiding van 1 Johannis II vrs. 18*a*.

— Door den kerkeraad der nederduitsche hervormde gemeente te Tholen, is ll. vrijdag uit het vroeger opgemaakte twaalftal, een zestal gevormd, bestaande uit de heeren: C. A. Buyze, te Kleverskerke; W. F. Menzel, theol. dr. te Renesse; A. van der Mey, te Kerkwerve; Nouhuys, te Ossendrecht; C. W. Schüller, te Elkerzee, en J. van Witzenburg, te Ouwerkerk. Daarvan zijn onmiddelijk op het drietal geplaatst de heeren Menzel, Nouhuys en van Witzenburg.

Marine en leger.

Zoo als reeds gemeld is hebben door het 1e en 3e regement infanterie proeven plaats gehad met een nieuw model-randsel, alsmede van gewijzigd ledergoed. Thans is door Z. M. bepaald dat er bij alle troepen des legers, welke van randsel zijn voorzien, de thans gewijzigde randsel zal worden ingevoerd, alsmede dat de patroontasch bij het wapen der infanterie voortaan met een smallen zwart lederen bandelier over den linker schouder zal gedragen worden. Het wit ledergoed bij alle korpsen des legers zal worden vervangen door zwart ledergoed, zoo als bij het bataillon jagers in gebruik is.

Verkoopingen en aanbestedingen.

Den 7 dezer is te Goes aanbesteed eenige herstellingen aan de kaaimuren en het volmetselen van den voormaligen watermolen. Daarvan is aannemer gewordende de heer W. Beste, timmerman aldaar, voor f 2500.

Zierikzee 4 april.

I. Het verhoogen van den Oosthavendijk, over eene lengte van 560 ellen, aangenomen door den heer A. de Vlieger, voor f 2787. II. Het gedeeltelijk vernieuwen van de defensiewerken van den Westerhavendijk, aangenomen door den heer J. van der Linden, voor f 2450. III. Het vijfjarig onderhoud van het Westhavenhoofd, aangenomen door J. van der Linden, voor f 15100.

Meteorologische waarnemingen,

gedaan op 's rijks werf te Vlissingen, des middags 12 ure.

April 1860.

Datum.	Wind. Rigting.	Wind. Kracht.	Barmometer bij 0°.	Thermometer C.	betrekkelijke vochtigheid.	Spanning van den damp.	Regen.	Laagste temperat. en verschil met de hoogste.	*Aanmerkingen.*
1	W.ZW.	22	743.0	9.4	0.77	6.98	3.0	—	buijig betrokk
2	Z.ZW.	16	744.3	8.8	0.69	6.05	2.5	—	dik bewolkt.
3	W.ZW.	10	751.7	7.1	0.78	6.11	0.0	—	bijna helder.
4	O. ZO.	7	758.7	9.7	0.74	6.81	0.0	—	bijna helder.
5	O. t. Z.	10	758.8	11.0	0.82	8.18	0.0	—	dik betrokk.
6	„	2	759.9	12.8	0.82	9.12	0.5	—	ligt bewolkt.
7	No.t.N.	3	760.1	11.2	0.77	7.83	0.0	—	helder.

Buitenlandsche tijdingen.

Engeland.

Een gedeelte van de kanaalvloot, bestaande uit het admiraalschip Royal-Albert, van 121 stukken, twee andere schroef-linieschepen en een stoomfregat, welke vaartuigen onlangs naar Lissabon gestevend waren, zijn jl. dingsdag voor Plymouth terug gekomen. Men zegt, dat al deze bodems lek zijn en dat vooral het genoemde admiraalschip eene belangrijke reparatie moet ondergaan.

Daarentegen is de 2e divisie der kanaalvloot, bestaande uit vier stoomlinieschepen en een fregat, maandag uit het kanaal te Spithead binnengekomen.

— Wegens de schelmerijen en verduisteringen bij het oostenrijksche krijgswezen wordt uit Triest aan The times berigt dat het daardoor ontstaan te kort niet minder dan 17 millioen gulden bedraagt, waarvan er 300,000 aan eenige der voornaamste kapitalisten dier stad worden toegeschreven. Het opmerkelijkste in den hierop betrekkelijken brief is het volgende, dat gezegd wordt aan eene goede bron ontleend te zijn. Bij de vermaarde zamenkomst der twee keizers te Villafranca, in welke Napoleon en Frans Joseph bijna drie kwartier uurs lang zoo goed als alleen waren, voegde de eerste den laatste toe: „Uwe Majesteit zou wèl doen door het oor aan goeden en welgemeenden raad te leenen. Gij zijt door verraders omringd. Uwe Majesteit gelooft dat de vesting Mantua voor zes maanden geproviandeerd is. Ik zeg u, en hierbij hief hij den vinger veel beteekenend op, zij is voor geen zes dagen van levensmiddelen voorzien. Onderzoek of wat ik u zeg de waarheid is en handel dien ten gevolge." Dat gezegde bleek waarheid en leverde tevens een nieuw bewijs op hoe oneindig ver het fransche verspiedingstelsel het oostenrijksche overtreft.

Duitschland.

Weenen 4 April. Nopens de nieuwe loterij-leening verneemt men dat de deelneming daaraan zich grootendeels beperkt tot financiele kringen alhier, alsmede in eenige voorname steden, als Pesth, Triëst en Praag, doch dat daarentegen in de overige kleinere steden en op het platteland, hoezeer van regeringswege alle mogelijke opwekkingen geschieden en de deelneming zoo gemakkelijk mogelijk wordt gemaakt, er weinig of niets wordt ingeschreven. Voorts wordt als een feit verzekerd dat door groote inschrijvers alhier vóór welke de deelneming in zekeren zin eene zaak van eer is, de recepissen reeds met een verlies van 1 a 2 pct. zijn overgedaan. Op grond van dit een en ander twijfelt men er zeer aan of de 200 millioen der leening wel bijeen zullen komen.

— Betreffende de instructie tegen den hoofddirecteur der Credit-Anstalt, den heer Richter, verneemt men, dat deze tot nog toe niets heeft bekend, maar integendeel zijne familie, die hem dikwijls komt bezoeken, herhaaldelijk verzekert dat hij geheel onschuldig is en met gerustheid den loop der procedure te gemoet ziet.

— Den 31 maart jl. is de termijn verstreken binnen welken de evangelische gemeenten in Hongarije zich hadden te organiseren overeenkomstig het keizerlijk patent van 1 september. Het blijkt thans dat 226 gemeenten, 306,786 zielen tellende, zich daaraan hebben onderworpen, terwijl 333 gemeenten, met 513,712 zielen, zich tegen de aanneming van het keizerlijk patent hebben verklaard.

Berlijn 6 april. In welonderrigte kringen heerscht het vermoeden dat de jongste mislukte carlistische beweging in Spanje in het geheim door Frankrijk is opgewekt, ten einde zoo doende wantrouwen te doen ontstaan tusschen het hof van Madrid en den Heiligen stoel, welke laatste steeds sympathie voor den legitimistischen pretendent op den spaanschen troon heeft getoond, en, als gevolg daarvan, te voorkomen dat Spanje hulptroepen ter beschikking van de pauselijke regering zou stellen.

Frankrijk.

Parijs 7 april. De beweging ter gunste van den paus duurt nog steeds voort. De heer de Corcelles is naar Rome vertrokken met de opbrengst eener collecte, welke naar men zegt 500,000 fr. bedraagt. Een abt is insgelijks met het zelfde doel vertrokken, medenemende 200,000 francs, welke onder de geestelijkheid is bijeengebragt. Bijna alle bewoners van den Faubourg st. Germain zullen zich naar hunne landgoederen begeven, ten einde het overtollige van hun inkomen, dat zij thans alhier verteren, aan den paus te kunnen zenden.

— Onder de geruchten behoort dat de keizer met den paus onderhandelt over de intrekking der excommunicatie voor zoo veel hem betreft, of althans over eene verklaring waaruit duidelijk blijken moet dat de keizer er niet door getroffen is. Op die voorwaarde zou de fransche bezetting te Rome blijven.

— Het Journal du Havre meldt dat de vrede in Cochinchina definitief zal tot stand komen, en dat, volgens de ontworpen schikking Saigon, aan Frankrijk zal toevallen en Spanje in het bezit der baai van Turon of Tourane zal geraken.

— Le nord deelt een brief uit Rome mede, waaruit zou blijken, dat groote banvloek door den paus nog niet is uitgesproken. Wel is waar heeft de gewone afkondiging plaats gehad, welke de bedreiging behelst, dat de banvloek zal geslingerd worden, maar het gebruik wil, dat die afkondigingen driemaal, met minstens acht dagen tusschenruimte, herhaald moeten worden, ten einde de schuldigen intusschen de gelegenheid te geven in onderwerping te komen. Na de derde afkondiging moeten andermaal acht dagen verloopen, voor de groote ban eindelijk uitgesproken mag worden, weshalve deze plegtigheid niet vroeger plaats kan hebben dan den 19 april, doch welligt eerst eenige maanden later haar beslag zal krijgen. Nopens een en ander behoort men de officiele berigten af te wachten.

PAUSELIJKE EXCOMMUNICATIE.

Het belgische dagblad L'independance bevat eene vertaling van de excommunicatie-bul, welke door den correspondent van Rome werd toegezonden, en naar diens zeggen 29 maart door den paus werd uitgevaardigd en op verschillende plaatsen aangeplakt. Wij kunnen het gansche stuk niet overnemen en achten dat ook onnoodig, daar het niet slechts de excommunicatie bevat, maar ook eene wijdloopige beschouwing van de gebeurtenissen, die het hoofd der katholieke kerk tot den beslissenden stap gedrongen hebben. Het opschrift luidt aldus: „Apostolische brieven van onzen allerheiligsten vader Pius IX, paus bij de gratie Gods, bij welke „de groote excommunicatie wordt toegepast op de overweldi„gers en onregtmatige inbezitnemers van eenige provincien „van het pauselijke gebied." Dit opschrift geeft terstond aan de half officiele fransche dagbladen: La patrie, Le pays en Le constitutionnel gelegenheid om te beweren dat de bul niet tegen het fransche gouvernement gerigt kan zijn, daar dit toch in ieder geval niet onder „de overweldigers en onregtmatige inbezitnemers" van die provincien kan gerekend worden.

Le siècle, daarentegen bespreekt de handelingen van den paus met ruiterlijke rondheid. Het tracht niet te ontkennen dat tegen het fransche gouvernement de excommunicatie-bul gerigt is. Het loochent niet dat het wapen tegen den keizer ter hand is genomen, maar het beweert eenvoudig dat het niet meer kwetsen kan. „Waarom, vraagt het, zouden wij de bedoeling van den heiligen vader verbloemen, daar toch niemand op zijn banvloek acht slaat, tenzij om dien belagchelijken stap af te keuren?"

Na in de inleiding de oude stelling te hebben uitgesproken, volgens welke de kerk eene goddelijke inrigting is, die aan de menschheid de zaligheid aanbiedt, maar die, om dat doel onbelemmerd te kunnen bereiken, volkomen onafhankelijk en dus in het bezit van grondgebied moet zijn, gaat de paus over tot de bewering dat het slechts de vijanden der kerk kunnen zijn, die zijn wereldsch gezag trachten te rooven. „In dezen beklagenswaardigen tijd, zegt hij, heeft ieder kunnen zien, hoe verfoeijelijk die verbitterde vijanden van de kerk en den heiligen stoel te werk gaan en hoe zij hunne leugens achter den sluijer der schijnheiligheid verbergen. Wanneer zij, met vertrapping der goddelijke en menschelijke regten, den heiligen stoel van zijn wereldsch gezag trachten te berooven, doen zij dat niet, gelijk vroeger, met geweld van wapenen, maar door de arglistige verspreiding van valsche beginselen en opruijing van de hartstogten des volks." En welke zijn nu die valsche beginselen? Waarin bestaat die opruijing? „In de miskenning van het goddelijk regt der overheid, in de prediking van het beginsel der volkssouvereiniteit," zegt de paus.

Gelijk bekend is, zijne heiligheid is de consequenste handhaver van het anti-revolutionnaire staatsregt, die bij mogelijkheid in Europa kan gevonden worden. Van daar dat autocratische, zelfs kettersche gouvernementen, dat van Rusland bijv. eenige jaren geleden, altijd min of meer sympathie bewijzen aan het pauselijk gouvernement. Van daar dat de groote revolutieman van onzen tijd, Napoleon, de gevaarlijkste vijand van den paus is, al beweert hij dat zijne troepen in Rome slechts gevonden worden ter bescherming van den heiligen stoel. Napoleon, voorstander van de leer der volkssouvereiniteit, is dus natuurlijk door den bul getroffen, al wordt hij niet met name genoemd.

Ter voorkoming van alle misverstand ten dien opzigte zegt de paus in ronde woorden: „Wij willen dat de inhoud dezer apostolische brieven niet worden gewraakt, onder voorwendsel dat zij, die daarin worden aangeduid en allen die belang hebben of beweren te hebben bij den inhoud dier brieven, van welken staat, van welke orde, rang of waardigheid zij ook zijn, hoe waardig men hen eene bijzondere of persoonlijke vermelding ook rekene, daarin niet hebben toegestemd, dat zij ten deze niet zijn opgeroepen, opgedaagd, verhoord, dat hunne redenen niet zijn vernomen, overwogen, onderzocht. Deze zelfde brieven zullen eveneens door niemand, onder welk voorwendsel of beding ook, kunnen worden beschouwd als nietig wegens verrassing, afpersing, of gebrek aan bedoeling het zij van onze zijde, het zij van hen, die er in bedoeld worden." enz. Het piemonteesche gouvernement vooral wordt in dit stuk als zeer boosaardig gebrandmerkt. Immers, het heeft, volgens den paus, meer dan eenig ander deel genomen aan „de valsche en afschuwelijke intrigues," die den afval der romeinsche provincien ten gevolge zouden hebben gehad. „Ieder weet, zegt de heilige vader verder, hoe veel onregt reeds in dat ongelukkige land gepleegd is aan de kerk en hare gezalfden, en wij hebben onze bittere droefheid daarover reeds te kennen gegeven in de consistoriale allocutie van 22 januarij 1855. Na toenmaals onze billijke klagten te hebben in den wind geslagen, is die regering thans tot zulk een uiterste aanmatiging vervallen, dat zij, ten nadeele der algemeene kerk, zich van het wereldlijk gezag heeft durven meester maken, hetwelk God aan den heiligen stoel heeft toevertrouwd en door dezen gehandhaafd en bewaard worden moet, gelijk wij hierboven hebben uiteengezet. De eerste sporen van die aanvallen openbaarden zich reeds in het tractaat van Parijs van 1856, toen onder meer drogredenen, ook het beginsel werd besproken en verdedigd, volgens hetwelk het wereldlijk gezag des pausen, de magt van den heiligen stoel verminderd moest worden. Maar toen, in het verloopen jaar, de oorlog ontvlamde tusschen den keizer van Oostenrijk en den koning van Sardinie, met wien zich vrijwillig den keizer der Franschen verbonden had, — toen deinsde men voor geen misdaad, voor geen bedrog terug, om, door alle mogelijke middelen, de volken, die aan ons hoogpriesterlijk gezag onderworpen zijn, tot eenen misdadigen afval te bewegen. Overal werden agenten uitgezonden, geld uitgestrooid, wapenen afgegeven, verderfelijke geschriften en dagbladen verspreid; zij, die door de piemonteesche regering naar Rome werden afgezonden, ontzagen zich niet, met vertrapping van het regt der volken, met verbreking van de wetten der eer, elk verraderlijk wapen aan te wenden, iederen aanslag in het verborgen te smeden, welke maar dienen kon om ons pauselijk bewind ten val te brengen."

„Ten gevolge van deze handelingen, — zoo vervolgt de tekst — brak de opstand los in onze provincien; men kondigde er het koninklijk diktatorschap af; de piemonteesche afgevaardigden namen het bestuur in handen. Wij protesteerden tegen deze geweldddadigheden, wij wezen de heiligschenners met vaderlijken ernst op de straffen, waaraan zij zich volgens de kanonieke besluiten blootstelden en meenden dat zij tot zich zelve zouden inkeeren, toen bij onze klagten en vermaningen die der geheele katholieke christenheid zich voegden. Maar, met huivering en afschuw zeggen wij het, het piemonteesche gouvernement volhardde in zijne bedorvenheid; het wist zich door allerlei onwettige middelen, door omkooping, bedreiging, afpersing, de stemmen van het volk te verwerven; het maakte zich van onze domeinen meester; het bragt ze onder zijn gezag. Wij hebben geen woorden genoeg om een zoo schandelijke daad te veroordeelen, om zulk eene heiligschennis ten strengste af te keuren, door welke men aan het regt van anderen te kort doet, alle natuurlijke en goddelijke wetten overtreedt, alle uitspraken der rede vertrapt, alle grondslagen van het wereldlijk gezag, alle steunsels der maatschappij omverre haalt. Na dus met diepe droefheid te hebben erkend, dat het overbodig zou zijn zich verder met gebeden te wenden tot hen, die, aan doove adders gelijk, zich de ooren stoppen om niet te hooren; na aan een anderen kant tot de overtuiging te zijn gekomen hoe veel de kerk en en de heilige Stoel van de boosheid dier ontaarden te duchten hebben, meenen wij, zonder verdere aarzeling, onze pligten te moeten vervullen, indien wij ons niet aan te kortkoming willen schuldig maken. Het voetspoor onzer doorluchtige voorgangers volgende, maken wij dus gebruik van het regt ons door God verleend om te binden en te ontbinden, op dat de strengheid der straffen den schuldigen opgelegd aan allen ter waarschuwing en der kerk tot heil verstrekke."

En nu volgt de eigentlijke banvloek:

„Na dus de verlichting van den heiligen Geest door openbare en bijzondere gebeden te hebben afgesmeekt, na onze eerwaardigen, de kardinalen der kongregatie te hebben geraadpleegd, verklaren wij op gezag van den almagtigen God, op gezag der heilige apostelen Petrus en Paulus, op ons eigen gezag, dat allen die zich schuldig hebben gemaakt aan den opstannd, de overweldiging, de aanranding en al de overige aanslagen, waar over wij ons in onze allocuties van 2 junij en 26 september hebben beklaagd, — dat al hunne lastgevers, begunstigers, raadgevers of aanhangers, — dat allen, die de uitvoering dezer geweldddadigheden hebben bevorderd of gepleegd, hebben op zich geladen den grooten ban en alle censuren en kerkelijke straffen vervat in onze heilige canones, in de apostolische constituties, de dekreten der algemeene conciliën en in het bijzonder van dat van Trente (§§ XXII de reform.) en, des noodig, spreken wij op nieuw den banvloek en het anathema over hen uit en verklaren hen vervallen van alle voorregten en gunstbewijzen, het zij door ons, het zij door onze voorgangers hun, op welke

wijze dan ook, verleend; wij verklaren dat zij van dezen vloek niet kunnen worden losgemaakt ten zij door ons of door onze opvolgers (*uitgezonderd in doodsgevaar, maar bij herstelling* vervallen zij op nieuw onder den vloek); wij verklaren hen niet in staat aflaat te ontvangen, tot dat zij in het openbaar hunne aanslagen zullen hebben herroepen, verbroken en te niet gedaan, alle zaken volledig in haren vroegeren toestand hersteld, en vooraf, door eene aan hunne misdrijven geëvenredigde boetedoening aan de kerk, den heiligen Stoel en ons voldoening verschaft."

Al werpt hij den banbliksem, toch vergeet de paus niet zijne roeping als vredevorst. Immers, wij lezen verder: „Maar, in de noodzakelijkheid gebragt om eene zoo treurige taak te vervullen, gedenken wij toch plaatsbekleeder te zijn op aarde van hem, die den dood des zondaars niet wil, maar die wil dat hij zich bekeere en leve, van hem, die op aarde gekomen is om te zoeken en te behouden wat verloren was. En daarop zenden wij zonder ophouden met diepe verootmoediging onze gebeden op tot den troon des barmhartige, en wij smeken onzen God om de verlichting zijner heilige genade en om de wederbrenging van het pad des verdoemenis voor allen, over wie wij verpligt zijn geweest de strenge oordeelen der kerk uit te spreken."

Opmerkelijk is het slot van den bul, dat kennelijk op Frankrijk zinspeelt:

„Daar het van openbare bekendheid is dat men in veiligheid de tegenwoordige brieven niet overal kan verspreiden, en vooral niet in de plaatsen waar het van het meeste belang zou zijn dat zij bekend werden, zoo verlangen wij dat daarvan, volgens gebruik, exemplaren worden openbaar gemaakt en aangeplakt aan de poorten der kerk van het Lateraan en aan die van St. Petrus, alsook aan de apostolische kanselarij, op het groote plein, aan den berg Citorio, en aan den ingang van het veld van Flora, en dat, dus openbaar gemaakt en aangeplakt, *allen en een iegelijk van hen welke zij betreffen zich* daaraan gedragen, alsof zij persoonlijk en met name tot hen gerigt waren."

„Wij verlangen dat de geschreven of gedrukte kopijen dezer brieven, mits zij geteekend zijn door een openbaar notaris en voorzien van het zegel van eene met eene kerkelijke waardigheid bekleed persoon, in alle landen der wereld, zoo in regten als buiten, hetzelfde geloof en hetzelfde vertrouwen verdienen als het zien der minutie van deze."

„Gegeven te Rome, bij St. Pieter, onder den zegelring van den Visscher, den 27 maart 1860, het XIVde jaar onzer pauselijke regering."

geteekend: PIUS. PP. IX.

Italie.

Te Palermo is dezer dagen een opstand uitgebarsten die echter dadelijk door de troepen is bedwongen. De opstandelingen hebben daarbij groote verliezen geleden en vonden geen hulp bij de bevolking.

Deze tijding is het eerst door het fransche dagblad La patrie medegedeeld, en dat blad voegt bij zijn telegrafisch berigt dadelijk eenige beschouwingen, waarin aan Engeland verweten wordt dat die mogendheid pogingen aanwendt om Sicilie in opstand te brengen, met het doel om zich van dat eiland meester te maken.

Een later berigt maakt ook melding van een oproer te Messina, waarbij veel bloed moet zijn vergoten. De opstandelingen zouden naar het platteland verdreven en daar verstrooid zijn geraakt.

— Vrijdag ll. heeft Garibaldi, die te Nizza als lid van het parlement gekozen is, van de kamer vergunning gevraagd om het gouvernement ter zake van den afstand van Nizza te interpelleren. De minister Cavour heeft zich daartegen verzet op [illegible] de kamer zich nog niet geconstitueerd had en dus nog [illegible] magte was om over zulk een onderwerp te beraadslagen. [illegible] heeft zich met het gevoelen van den minister vereenigd.

— De stad Bologna heeft besloten een adres aan den koning te zenden, waarbij eene bijdrage van twee millioen wordt aangeboden.

— Een bij het katholieke Journal de Bruxelles ontvangen [illegible] uit Rome van 31 maart zegt dat een poolsch edelman [illegible] twaalf honderd soldaten, die hij zelf uitgerust [illegible], *te Ancona is aangekomen om den paus te* [illegible], en dat hij van den heiligen vader den titel van [illegible] ontvangen heeft.

Spanje.

[illegible] brieven uit Gibraltar zou aldaar een complot zijn [illegible] de bezetting dier vesting. Het doel van het complot [illegible] vergiftiging van het geheele *garnizoen*. De werklieden in de garnizoens bakkerijen, die allen Spanjaarden zijn, zijn in hechtenis genomen.

— Uit verschillende berigten meent men te moeten afleiden, dat de aanslag van den generaal Ortega geenszins zoo geheel is mislukt, als sommigen het aanvankelijk hebben willen doen voorkomen. Men verzekert, dat de graaf de Montemolin en diens broeder Ferdinand persoonlijk de beweging ondersteunen. Wordt dit bevestigd, dan zou de aanwezigheid van koning don Carlos Luis, den zesden van dien naam, in de provincie van Valencia eene omstandigheid zijn van veel gewigt, als het bewijs opleverende, dat de carlistische partij ook aan andere invloedrijke personen, behalve den generaal Ortega en diens krijgsmagt, de verdediging van haren souverein heeft toevertrouwd. De meeste berigten vermelden, dat de aan koningin Isabella getrouw geblevene overheden er niet in zijn geslaagd om zich meester te maken van den generaal Ortega; 't welk een blijk zou zijn, dat het complot reeds eene zekere uitbreiding heeft erlangd in de omstreken van Tortosa. Mogten de graaf de Montemolin en prins Ferdinand vasten voet bekomen in het land, dan zou de beweging zoo spoedig niet worden bedwongen, als men zich in Madrid schijnt voortestellen.

Volgens latere berigten echter, is Ortega te gelijk met drie *andere personen van den hoogsten rang, te Calonda in hechtenis* genomen.

— De Gazette van jl. donderdag bevat een besluit, waarbij de generaal Ortega van de militaire dienst wordt vervallen verklaard.

Zeetijdingen.

Sedert den 3 dezer passeerden de reede van Vlissingen *een aantal schepen naar Antwerpen, Gent en Brussel* bestemd; terwijl den 4 dezer 16 schepen met verschillende bestemming naar zee zeilden.

De nederlandsche schooner *Clemens*, is met eene lading steenkolen, van Engeland voor Vlissingen aangekomen.

Handelsberigten.

Graanmarkten.

Amsterdam 6 april.

Tarwe en gerst onveranderd.

Raapolie op zes weken f 39. Lijnolie op zes weken f 31½.

Prijzen van effecten.

Amsterdam 7 april.

Nederland	Certific. Werkelijke schuld	2½	pct.	63⅛
	dito Nationale. dito	3	„	75⅝
	dito dito dito	4	„	98½
	Aand. Handelmaatschappij	4½	„	125⅝
Rusland.	Oblig. 1798/1816	5	„	102¾
	Certific. Hope & co.	4	„	—
	dito dito 1855, 6de serie .	5	„	99¾
	dito	6	„	60
	Aand. spoorweg (afgefourneerd, schoon)			212½
Polen.	Schatkistobligatien	4	„	—
Spanje.	Obligatien	1¾	„	34$\frac{3}{16}$
	dito binnenlandsch	3	„	43¾
	Certific. coupons bewijzen			—
	Crediet instelling (gefourneerd) .			—
Oostenrijk.	Obligatien Weener metalliek . . .	5	„	48⅜
	dito amsterdamsche	5	„	70¼
	dito nationale.	5	„	55½
	dito 1847/1852	2½	„	26
	Bank actien	3	„	—
Belgie.	Certificaten bij Rothschild	2½	„	51⅜
Portugal.	Obligatien	3	„	42¾
	dito nieuwe	3	„	42
Grenada.	dito . . . . (schoon) . .			13¾
Venezuela.	dito	2½	„	25½
Illinois.	dito	7	„	84
Mexico.	dito	3	„	20⅝

Londen, 7 april. [illegible] 12 ure. Consols 94¼.

Weenen, 7 april. (slotprijzen) Metalliek 5 pct. 68,50.

Parijs, 7 april. (slotpr.) 4½ pct. compt. —,— 3 pct. 67.95

Uitlotingen.

Oostenrijk — Oude staatsschuld.

Op 1[illegible] is uitgeloot serie 101, inhoudende 5 pct. bank-obligatien.

4 pct. Oostenr. aand. à fl. 250, van 1854.

Bij de elfde uitloting op 2 dezer van de nummers begrepen in de op 2 januarij ll. uitgekomene 15 serien zijn uitgekomen:

van serie no. 2926, no. 16 met fl. 170,000
„ „ „ 1822, „ 34 „ „ 20,000

de overige nommers der uitgelote serien met fl. 300.

K. K. gepr. Oostenr. cred. inst. voor handel en nijverheid.

Achtste uitloting van serien der aandeelen à fl. 100, op 2 april 1860.

serie. 262, 814, 879, 1279, 1585, 1590, 1606, 1658, 1737, 1927, 1994, 2535, 2537, 2819, 2865, 2873, 2874, 3065, 3606, 3905, 3915.

Mengelingen.

Volksvoorlezingen

GEHOUDEN VAN WEGE DE MAATSCHAPPIJ TOT NUT VAN 'T ALGEMEEN.

De heer dr. van Dissel trad in eene ll. woensdag alhier gehoudene vergadering voor de tweedemaal op, om zijne voordragt over het kunstlicht voort te zetten. Hij begon met er op te wijzen hoe in latere jaren de beoefening der geschiedenis een geheel ander karakter had aangenomen; hoe alles wat op het maatschappelijk leven van een volk betrekking had, met naauwkeurigheid werd nagegaan; hoe ook de geschiedenis van kunst, wetenschap of toepassing daarvan met ijver werd beoefend. Dit spoorde ook hem aan vooraf een kort overzicht te geven van het kunstlicht, zoo als het zich langzamerhand tot de tegenwoordige hoogte had ontwikkeld.

Het eerst bekend waren de olielampen, waarvan de uitvinding reeds aan de Egyptenaars wordt toegeschreven, en die haren weg vonden tot alle volken der oudheid, die op eenige beschaving aanspraak maakten.

Een paar duizend jaren later eerst kwamen de kaarsen in zwang, nog in de 14de eeuw werden zij als eene zaak van groote weelde beschouwd; dagelijksch gebruik er van werd *zelfs voor vorsten te verkwistend geacht. De straatverlichting* was ellendig of bestond niet. Als maatregel van policie werden nu en dan de inwoners van eene hoofdstraat in eene groote stad gedwongen 's avonds eene kaars voor hunne woningen te plaatsen, en daarbij bleef het. In 1685 was heel Londen vol van het grootsche plan, van een algemeene stadsverlichting; vier maanden in 't jaar zou de ondernemer om de 10 huizen een lantaarn hangen, op de dagen dat er geen maan scheen, van 's avonds 6 tot 's nacht 12 ure, later behoefde geen mensch op straat te zijn en was dus verlichting onnoodig. Meer te eischen ware het najagen van hersenschimmen. In lateren tijd gebruikte met reverbères waarin, door een soort van spiegel, het licht naar de straat terug gekaatst werd en waardoor dus een groote verbetering tot stand kwam. Goede verlichting bragt alleen de toepassing van het gas, waarvan spreker vervolgens de geschiedenis naging.

De eerste gasfabrickant op groote schaal was de natuur zelve, en reeds in de oudheid waren de plaatsen bekend waar brandbare dampen of gassen uit den grond voorkwamen. Vele *godsdienstige plegtigheden* waren aan zulke plaatsen verbonden. Nog bestaat er zulk een vuur dat sedert 2000 jaar voortdurend aan 't branden is. In onderscheidene streken worden zij gebruikt als vuur om op te koken. Hier en daar wordt er een mijn of een dorp mede verlicht. De Chinezen hebben dit het eerst in praktijk gebragt, en weten het gas uit den grond door bamboezen pijpen te brengen waar zij willen. Hoe wel men die verschijnsels kende, ze later naauwkeurig onderzocht, aan de juiste oorzaken toeschreef, kunstmatig namaakte, gas bereidde en dat aanstak, zoo kwam men toch niet op de gedachte er eenige toepassing van te maken. Het werd zelfs mode onder de natuuronderzoekers, daaromtrent proeven te nemen, de bestanddeelen van het lichtgas na te gaan, en de soorten steenkolen ook uit dat oogpunt te bestuderen; maar dit bleef altijd een zaak alleen van wetenschappelijk belang, tot dat eindelijk in 1792 een Engelschman, William Masdoek, zijn huis en werkplaatsen voor 't eerst met gas verlichtte, en zoo de mogelijkheid en deugdelijkheid daarvan bewees. Het duurde nog jaren eer het algemeene navolging vond. Allerlei *bezwaren waren nog te overwinnen, allerlei vooroordeelen te* bestrijden eer in 1814 een gedeelte straat met gaslicht werd voorzien, en nu spoedig algemeen doordrong.

Spreker wees nog op de verdienste van een allerzonderlingst man, Winsor, die door het houden van voorlezingen, het plaatsen van advertentien, het aanplakken van berigten met reusachtige letters, het publiek dwong er op te letten; en door een opeenstapeling van allerlei logens, aangaande de aangenaamheid, de gezondheid en het voordeel van gaslicht, bij weinig wezenlijke bekwaamheden, toch door volharding en onbeschaamheid, veel tot de invoering van het gaslicht heeft bijgedragen.

In 't laatste gedeelte van zijne lezing stond spreker stil, bij 'tgeen er bij alle kunstlicht gebeurt, ging meer in het bijzonder na, het zeer bekende en toch zeer belangrijke scheikundig proces bij 't verbranden van een kaars; sprak over de verschillende soorten van lampen, en hoe daarbij de eene soort meer de andere minder, aan de eischen voldeed van geregelde verbranding en gelijkmatige aanvoer van olie. *Uitvoerig* sprak hij over de inrigting van de moderateurlamp, die het best en op de meest eenvoudige wijze voldeed aan al de eischen, die aan een lamp moeten gedaan worden. Een plaat helderde de inwendige zamenstelling op.

Even als de vorige lezing werd ook deze door het talrijk publiek met genoegen en ware belangstelling aangehoord.

De banbliksem van het Vatikaan.

Het gebruik, dat de paus dezer dagen van dit vroeger scherpe, doch thans verstompte wapen, gemaakt heeft, noopt ons een vlugtigen blik op de geschiedenis van den banbliksem te werpen.

De kerkelijke ban of excommunicatie is de uitsluiting van de kerkelijke gemeenschap, tot straf voor den afval van het roomsch katholieke geloof of voor zware misdaden; dit behoeven nog geene eigenlijke misdaden te zijn, maar het is voldoende dat de paus, zoo als in het tegenwoordige geval, een of anderen maatregel als eene misdaad gelieft te beschouwen.

Een gebruik van dien aard bestond reeds bij de oude Romeinen, die somwijlen de misdadigers straften door hen uit te sluiten van het bezoeken der tempels en het deelnemen aan offeranden en hen plegtig aan de furien te wijden. Ook de mozaïsche wet kende een excommunicatie, die als wereldlijke en geestelijke straf werd aangewend; zij was van drie graden. De eerste heette niddoewi, de kleine ban, waardoor iemand dertig dagen lang van het bezoek der synagoge werd uitgesloten; bij de tweede graad, cherem of de middenban, kwam nog de verzwaring, dat geen Israëliet met den gestrafte omgang mogt houden. Soms ging deze ban, die ook dertig dagen duurde, met eene vervloeking gepaard en werd onder horengeschal afgekondigd. Wanneer de schuldige in dien tusschentijd geene boete deed, werd hij getroffen met den derden graad, sjammatha of anathema maranatha. Deze ban bestond in eene levenslange uitsluiting van de synagoge en de gemeente en in het verlies van alle burgerlijke regten en ging gepaard met verschrikkelijke vervloekingen waarmede de schuldige aan het gerigt Gods werd overgegeven. De apostelen behielden den ban of de excommunicatie uit het Jodendom. Naar de practijk der christelijke kerk werd de ban in een grooten en kleinen onderscheiden. De kleine ban bestond in uitsluiting van de openlijke godsdienstoefeningen en inzonderheid van het avondmaal, bij een erkend ergerlijken en onchristelijken levenswandel. De groote ban bestond in de geheele uitsluiting uit de kerk, en werd alleen uitgesproken wanneer een lid der kerk in zijn ergerlijk leven volbardde of van de orthodoxe leer afviel, of kettersche stellingen opperde en daaraan bleef vasthouden. Ook daaraan waren vervloekingen verbonden, doch in den beginne werden de staatkundige regten van den geëxcommuniceerde daardoor nog niet verkort en de excommunicatie werd slechts over bijzondere personen uitgesproken. Het regt tot excommunicatie berustte bij de gansche gemeente en de bisschop had blootelijk het door haar genomen besluit uit te voeren. Het ontheffen van den ban geschiedde na volbragte boetedoening gelijk die door de hoogere geestelijkheid was voorgeschreven, na het openlijk afleggen eener verklaring van berouw, na het intrekken der kettersche gevoelens en na volkomene onderwerping aan de voorschriften der kerk.

Bij het streven der bisschoppen naar gezag, waarin, gelijk bekend is, inzonderheid de bisschop van Rome zich onderscheidde, was het natuurlijk, dat zij zich ook het regt aanmatigden om op eigen gezag den ban uit te spreken, niet slechts tegen afzonderlijke personen, maar tegen gansche gemeenten. In dier voege handelde reeds de bisschop Victor van Rome (omstreeks het jaar 200 der christelijke tijdrekening) tegen de bisschoppen van Klein-Azie naar aanleiding van een geschilpunt betreffende het paaschfeest.

Ofschoon deze maatregel door velen werd afgekeurd, spraken de bisschoppen van Rome toch den ban telkens weder bij vernieuwing uit en voerden het gebruik in van dit te gelijk aan andere gemeenten bekend te maken. De excommunicatie kreeg eene verdere strekking doordien men haar zelfs tegen overledenen begon uit te spreken en er het verlies der zaligheid en nog allerlei burgerlijke nadeelen aan verbond. De capitularien van Pepijn den Korten bepaalden dat met den grooten kerkban tevens de verbanning uit het land gepaard zou gaan, en eene synode, in de negende eeuw te Pavia gehouden, verbond er het verlies aan van alle aanspraak op eenig ambt. Omstreeks dezen tijd begon men ook een scherper onderscheid te maken tusschen de excommunicatie of den kleinen en het anathema of den grooten ban.

Ofschoon het regt om te excommuniceren aan alle bisschoppen verbleef, matigde de paus zich sinds de tiende eeuw het regt aan, om in alle landen te excommuniceren. Ten einde den grooten ban zoo krachtig mogelijk te maken, verbonden de pausen er nog meer nadeelen aan en zonden legaten uit om het vonnis uit te spreken. Paus Innocentius III verklaarde in 1215 op het concilie te Rome, dat een geëxcommuniceerde van alle burgerlijke regten beroofd en eerloos moest geacht worden en al zijne goederen behoorde te verliezen, terwijl gelijke straf degenen moest treffen die hem bescherming zouden verleenen. Zoo de groote ban een vorst trof, moest hij daardoor van den troon vervallen zijn en zijne onderdanen hem niet meer gehoorzamen. Wanneer de kerkelijke ban over een geheel land werd uitgesproken, dan kreeg hij den naam van Interdict. Paus Paschalis II sprak in de bulle In coena domini, in 1102, over keizer Hendrik IV en paus Gregorius IX in 1227 over keizer Frederik II den ban uit. Op het einde der dertiende eeuw was het gebruikelijk geworden, dat de pausen sommige excommunicatien, waaraan zij bijzonder veel hechtten, telkens op Witten donderdag herhaalden. Van paus Bonifacius VIII zijn er twee zulke excommunicatien in de bulle In coena domini vervat: de eene is van 1299 en gerigt tegen degenen die wapenen, levensmiddelen of andere voorwerpen aan de Saracenen zouden toevoeren; de andere is van 1303 en bedreigde degenen, die hen, welke zich tot den heiligen stoel begaven, zouden benadeelen.

Het scherpe wapen, dat de pausen in den grooten ban bezaten, maakten zij zelf stomp, deels doordien zij den ban te ver uitstrekten en te dikwijls om wereldlijke redenen uitspraken, deels om dat zij voor geld vrijstelling gaven van de daarbij voorgeschrevene boetedoeningen en kanonnieke straffen. Daarbij kwam nog, dat er dikwijls verscheidene pausen te gelijk waren, die elkander over en weder met banbliksems beoorloogden.

Hoe meer het gezag der pausen verviel en hoe grooter de verlichting onder de volken werd, des te meer verloor de ban van zijne kracht, en de tegenwoordige toepassing op al de overweldigers van de Romagna draagt niet weinig bij om zijnen invloed geheel te vernietigen.

Middelen van vervoer.

STOOMBOOTDIENST
TUSSCHEN MIDDELBURG EN ROTTERDAM.

Uren van vertrek in April.

VAN MIDDELBURG:				VAN ROTTERDAM:			
Dingsdag	10	's morg.	6 ure.	Dingsdag	10	's morg.	10,30
Donderdag	12	„	6	Woensdag	11	„	10,30
Vrijdag	13	„	6	Vrijdag	13	„	10,30
Zaturdag	14	„	6	Zaturdag	14	's midd.	12 ure.
Zondag	15	„	7	Zondag	15	„	12
Maandag	16	„	8	Maandag	16	's morg.	6
Dingsdag	17	„	11	Dingsdag	17	„	6
Donderdag	19	„	11	Woensdag	18	„	7
Vrijdag	20	„	11	Vrijdag	20	„	8,30
Zaturdag	21	„	11,30	Zaturdag	21	„	8,30
Zondag	22	's midd.	12	Zondag	22	„	9,30
Maandag	23	„	12	Maandag	23	„	9,30

Advertentien.

Heden beviel door Gods goedheid zeer voorspoedig van een' welgeschapen Zoon, PETRONELLA ELIZABETH SCHOTEL, geliefde Echtgenoot van

Aardenburg, HERMAN BROESE.
den 6 April 1860.

Eenige kennisgeving.

Na langdurig lijden overleed heden mijne teedergeliefde Vrouw CORNELIA DE BACK, in den krachtvollen leeftijd van 30 jaren, na nog geene twee jaren te zijn vereenigd, bieruit nalatende een Kindje.

Ik, hare en mijne talrijke Voorkinderen, hare Ouders en Betrekkingen, verliezen in haar veel.

Wolphaartsdijk, ALEX: MAR. DE GROOT.
den 4 April 1860.

Algemeene kennisgeving.

Heden overleed, na een langdurig lijden, de Eerzame JACOB SCHOONENBOOM, in den ouderdom van bijna 73 jaren.

Arnemuiden, Namens de Kinderen en Kleinkinderen,
den 6 April 1860.
M. DE VLIEGER,
Executeur Testamentair.

Heden ontving ik de treurige tijding dat, na eene lange en hevige ziekte, mijne dierbare Moeder, in den ouderdom van ruim 61 jaren, te Gouda was overleden.

Vlissingen, O. J. BE[illegible]H.
den 7 April 1860.

GENEESKUNDE.

De Provinciale Commissie van Geneeskundig Onderzoek en Toevoorzigt in Zeeland, residerende te Middelburg, verwittigt bij deze den Belanghebbenden, dat zij hare **Gewone Vergadering** houden zal op Woensdag den 9den Mei 1860, en verzoekt tevens allen, welke dan verlangen toegelaten te worden tot het Heel-, Verlos- of Artsenijmengkundig Examen, of tot dat van Oog- of Tandmeester of Droogist, om hun daartoe strekkend Request, onder overlegging van de noodige bewijzen, vóór of met het einde dezer maand te doen toekomen aan den Heer J. C. VAN DEN BROECKE, Voorzitter van dezelve Commissie.

Middelburg, 9 April 1860.

De Provinciale Geneeskundige Commissie in Zeeland.
Namens dezelve,
D. J. J. MARINISSEN, Secretaris.

VERKOOPING op Dingsdag den 1 Mei 1860, op de Hofstede WAAIJENBURG, onder **Serooskerke**, bewoond door J. H. ZEGERS, van **BEESTIALEN, Bouw- en Melkersgereedschappen** en verdere Goederen; nader breeder te adverteren.

ONTVANGEN eene ruime collectie

DAMES- EN KINDER-VOORJAARSMANTELETS

benevens **KLEEDINGSTOFFEN** voor dit Saizoen.

WED. P. DEKKER & ZOON.

W. MORLEY,

Groote Markt, I 18,

neemt de vrijheid het geëerde Publiek te verwittigen, dat in zijn Magazijn eene schoone keuze ontvangen is van alle artikelen voor Kleedingstoffen, die tot dusver verschenen zijn, en zal het arrivement der nog niet uitgekomene, maar spoedig te verwachtene **laatste Parijser Modes in Dames Hoeden, Mutsen, Mantilles** en meerder Nouveautés, nader door annonce bekend worden gemaakt.

Ook maakt hij zijne geëerde Begunstigers attent op eene partij Zijden Stoffen, Shwals, Shwalslong enz., die tot buitengewoon goedkoope prijzen aangeboden worden.

LASCOMBE, Fabriekant in **Parapluies,** Langendelft, I no. 18, maakt aan het geëerde Publiek bekend dat hij van Parijs geretourneerd is, met een fraai assortiment **PARASOLS, MARQUISES** en **PARAPLUIES,** volgens de nieuwste mode.

TE KOOP

voor een' aannemelijken prijs, twee zeer ligte, solide bewerkte, **nieuwe WAGENTJES** op Veren, Utrechtsch Model, voor een of twee Paarden, bij

A. VAN DE WATER, te Middelburg.

Door vertrek naar elders UIT DE HAND TE KOOP:

EENE GROOTE PARTIJ BLOEMEN,

in allerlei soorten, tot verminderde prijzen, bij J. LAMPERS, Seislaagte te Middelburg, van heden tot 21 April.

Men verlangt door ziekte, om dadelijk in dienst te treden als **Noodhulp,** eene **Tweedemeid,** goed met de Wasch kunnende omgaan. Adres onder lett. N. N. aan het Bureau dezer Courant.

Terstond eene **Dienstmeid** benoodigd. Adres aan het Bureau dezer Courant.

Met Mei aanstaande eene **Dienstmeid** voor Pot en Huiswerk benoodigd. Adres bij J. C. & W. ALTORFFER.

Bij de Heeren J. J. CEULEN en J. DE JONG ZIJLSTRA, Boekhandelaars, is te bekomen:

HET EENIGST WELGELIJKEND PORTRET
van den WelEerw. Heer
Ds J. J. L. TEN KATE,

met FAC SIMILE, à f 1,— vervaardigd door den ondergeteekende, en op steen gebragt door E. SPANIER, Lithograaph des Konings, te 's Gravenhage.

H. H. ROELSE.

Door de Wed. D. R. VAN WERMESKERKEN, te **Tiel,** is uitgegeven en bij alle solide Boekhandelaren verkrijgbaar gesteld:

GIDS

VOOR HEN DIE

EEN EIGENHANDIG TESTAMENT

WILLEN MAKEN, EN HUNNE BESCHIKKINGEN AL OF NIET VOOR DEN NOTARIS WILLEN GEHEIM HOUDEN

BEVATTENDE

EENE DUIDELIJKE AANWIJZING,

HOE ZOODANIG TESTAMENT WORDT INGERIGT,

EN EENIGE

FORMULIEREN.

PRIJS 50 CENTS.

TER DRUKKERIJ VAN DE GEBROEDERS ABRAHAMS.